

Sivistysvaliokunta

Asia: Toisen asteen tilauskoulutus ja lukuvuosimaksut**Viite:** HE 143/2025 vp

1. Yleistä

Sivistysala ry:n tavoitteena on, että Suomi on parhaiten koulutettujen ihmisten hyvinvoiva, avoin ja vetovoimainen maa, jossa osaamisella ja luovuudella tehdään parempaa maailmaa. Koulutuksen kysyntä on maailmalla suurta ja koulutusvienti on maailmanlaajuisesti kasvava ala. Suomalaisen koulutuksen laatu sekä kansainvälinen arvostus ja tunnettuus tarjoavat erinomaisen pohjan suomalaisen koulutusosaamisen viennille. Sivista kannattaa koulutusviennin lainsäädännöllisten esteiden purkamista. Sivista on pitänyt tärkeänä, että toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa olisi samat mahdollisuudet koulutusvientiin kuin korkeakoulutuksessa. Hallituksen esitys vastaa tähän.

Samalla Sivista tunnistaa tarpeen selkeyttää lainsäädäntöä valtionosuusrahoitteisen koulutuksen kohdentumisesta.

2. Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Sivista kannattaa säädösten muuttamista siten, että tilauskoulutukseen voisivat jatkossa osallistua myös Euroopan talousalueeseen kuuluvat kansalaiset. Ehdotus lisää suomalaisten ja muiden EU/ETA-maiden kansalaisten mahdollisuuksia osallistua tilaajan maksamaan koulutukseen ja siten muutoksella voi olla positiivisia vaikutuksia työllisyyteen. Valtionosuusrahoitusta ei saa käyttää tilauskoulutuksen järjestämiseen, vaan tilauskoulutuksen hinnoittelun on katettava koulutuksen järjestämisen kustannukset.

Sivista pitää tarkoituksenmukaisena, että tilauskoulutusopiskelijoiden oikeusturvasta sovitaan entistä paremmin tilaajien ja koulutuksen järjestäjien välisillä sopimuksilla ja että koulutuksen tilaajalla on aito intressi koulutuksen hankkimiseen. Esityksen tulkinta tilaajasta ei kuitenkaan sovellu EU:n ulkopuolisiin tutkintovientihankkeisiin, joissa koulutusta järjestämässä mukana on usein kunnan tai kuntayhtymän osakeyhtiö. Vaarana on, että tulkinta estää nykyisten yhtiöiden toiminnan kokonaisuudessaan. Tähän toimintaan on kuitenkin koulutuksen järjestäjiä kannustettu pitkään.

Sivista katsoo, että ehdotuksessa ei ole riittävästi tunnistettu koulutuksen järjestäjien ja niiden omien yhtiöiden EU:n ulkopuolella toteutettavan tilauskoulutuksen asemaa. Sivista ehdottaa 33 § 3 momentiksi seuraavaa:

EU:n ulkopuolella tapahtuva tilauskoulutus voidaan 52 §:n mukaisesti toteuttaa yhteistyössä sellaisten toimijoiden kanssa, jotka tarjoavat osaamisen kehittämispalveluita liiketaloudellisin perustein. Koulutuksen järjestäjä vastaa tutkinnon myöntämiseen liittyvistä viranomaisprosesseista. Lisäksi koulutuksen järjestäjä on velvollinen valvomaan sekä ulkopuolisten yhteistyöyritysten että omistamiensa yhtiöiden tuottamia osaamisen kehittämispalvelujen laatua ja toteuttamista. Koulutuksen järjestäjän tulee saada vähintään kulut kattava korvaus toiminnasta, ja sen on oltava selkeästi erillään valtionosuusrahoituksesta.

Sivista pitää esitystä lukuvuosimaksujen käyttöönotosta EU- ja ETA-maiden ulkopuolisille opiskelijoille ammatillisessa koulutuksessa kannatettavana. Oppisopimuskoulutukseen osallistuvat eivät ole esityksen mukaan lukuvuosimaksuvelvollisia. Tämä mahdollistaisi myös jatkossa työvoiman kouluttamisen valtionosuusrahoitteisena koulutuksen ja työvoiman rekrytoinnin paikallisten tarpeiden mukaan. Lukuvuosimaksut voivat kuitenkin joissain tilanteissa vähentää osaavan työvoiman saatavuutta, joten mahdollisen uudistuksen vaikutuksia työvoiman saatavuuteen on tarkoin seurattava ja tarvittaessa tehtävä korjaavia toimenpiteitä.

3. Laki lukiolain muuttamisesta

Sivista pitää lukuvuosimaksujen käyttöönottoa EU- ja ETA-maiden ulkopuolisille opiskelijoille lukiokoulutuksessa kannatettavana.

Viime vuosina kansainvälisten opiskelijoiden määrä lukiokoulutuksessa on kasvanut, joten säätelyn uudistaminen on tarpeellista valtionosuusrahoituksen käytön periaatteiden selkeyttämiseksi. Sivista katsoo, että kehitetyt toimintamallit kansainvälisten opiskelijoiden houkuttelemiseksi ja sitouttamiseksi Suomeen ovat Suomen väestökehitys huomioiden erittäin arvokkaita.

Lukuvuosimaksun vähimmäismääräksi ehdotetaan lukiokoulutuksen keskimääräistä yksikköhintaa, joka vahvistetaan vuosittain valtioneuvoston asetuksella. Jos koulutuksen järjestäjän yksikköhinta on alempi kuin lukiokoulutuksen keskimääräinen yksikköhinta, on lukuvuosimaksun suuruus vähintään koulutuksen järjestäjän yksikköhinta. Opiskelijan lukuvuosimaksu pysyisi samana opintojen ajan. Sivista pitää tätä parempana ratkaisuna kuin järjestäjäkohtaisen yksikköhinnan määrittelyä vähimmäismaksuksi. Koulutuksen järjestäjien talouden ja opiskelijarekrytoinnin kannalta on olennaista, että lukuvuosimaksun suuruus on tiedossa hyvissä ajoin. Seuraavan vuoden keskimääräinen yksikköhinta vahvistetaan vuosittain yleensä marraskuussa. Viime vuosina keskimääräinen yksikköhinta on vahvistettu tyypillisesti 30.10.–17.11. välillä. Sivista katsoo, että tätä voidaan pitää kohtuullisena aikatauluna.

Sivista toteaa, että koulutusviennin edellytykset lukiokoulutuksessa ovat verraten heikot, sillä englanninkielinen lukiokoulutus on rajattu sellaisille opiskelijoille, joiden oleskelun syynä ei ole opiskelu. Sivista katsoo, että tällaiset koulutusviennin esteet tulisi purkaa myös lukiokoulutuksesta. Mikäli englanninkielinen koulutustarjonta on rajattu lukuvuosimaksullisen koulutuksen ulkopuolelle, on varsin epätodennäköistä, että maksulliselle koulutukselle muodostuisi merkittävää kysyntää.

Sivista katsoo, että ehdotetut täsmennykset lukiokoulutuksen tilauskoulutukseen ovat tarkoituksenmukaisia. Lukiokoulutuksen tilauskoulutusta koskevaan sääntelyyn viime vuosina tehdyt muutokset ovat kuitenkin riittämättömiä. Nykyisin tilauskoulutus on rajattu niille järjestäjille, joilla on lupa International Baccalaureate -tutkintoon johtavan koulutuksen järjestämiseen. Sivista ehdottaa, että oikeus tilauskoulutuksen järjestämiseen ulotettaisiin koskemaan kaikkia lukiokoulutuksen järjestäjiä.

4. Lait opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta, oppivelvollisuuslain 28:n muuttamisesta ja kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain 7 a §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa – ehdotetut muutokset perusteltuja.

Helsingissä 3.11.2025

Sivistysala ry

Heikki Kuutti Uusitalo, johtaja, politiikka ja vaikuttaminen

Annakaisa Tikkinen, johtava asiantuntija, politiikka ja vaikuttaminen
annakaisa.tikkinen@sivista.fi , puh. +358403566082

Sivistysala tekee sinnikästä työtä koulutuksen, osaamisen ja luovuuden puolesta. Sivista edustaa yli 430:a yksityistä sivistysalan työnantajaa. Jäsenemme palveluksessa on noin 70 000 alan ammattilaista. Olemme Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n jäsen.